

Martyna WOŹNIAK

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
ORCID: 0000-0002-7556-6514

Nowa IRA jako przykład skrajnego nacjonalizmu

Streszczenie: Celem artykułu jest przybliżenie motywów oraz sposobów, jakimi posługuje się organizacja terrorystyczna *New IRA*. Nowa Irlandzka Armia Republikańska to organizacja terrorystyczna, która powstała w 2012 roku. Jest kontynuacją Irlandzkiej Armii Republikańskiej i jej późniejszych odłamów. Grupa ta dąży do wyzwolenia Irlandii Północnej spod „okupacji brytyjskiej” oraz połączenia obu Irlandii w „organiczną całość”. Sprzeciwia się Brexitowi i postawieniu granicy pomiędzy Irlandią Północną a Republiką Irlandii. W związku z tym zarzeka się, że zwiększy swoją aktywność.

Słowa kluczowe: Nowa Irlandzka Armia Republikańska, terroryzm, nacjonalizm, Irlandia Północna, Brexit

Wstęp

Podczas gdy toczy się zamieszanie wokół Brexitu i występuje wiele niepewności związanych z nim, w Irlandii odżywają dawne emocje i obawy spowodowane historią tego regionu. Perspektywa postawienia ponownej granicy pomiędzy Irlandią a Irlandią Północną prowadzi do przypuszczeń o ponownym odnowieniu konfliktu na tym terenie. Twarda granica pomiędzy państwami jest zniesiona od 1921 roku a Porozumienie Wielkopiątkowe¹ podpisano wówczas, gdy obie Irlandie miały równy stosunek z Unią Europejską. Obecnie republikańska partia *Sinn Féin* w Irlandii Północnej cieszy się coraz większym poparciem. Partia ta była niegdyś politycznym skrzydłem Irlandzkiej Armii Republikańskiej, która działa teraz jako Nowa IRA. Organizacja terrorystyczna jest uważana za najbardziej niebezpieczną aktywną grupę bojowników w Irlandii Północnej. Jej poglądy są bardzo radykalne i nacjonalistyczne. Za swoje głów-

¹ Porozumienie przyjęte 10 kwietnia 1998 roku przez rządy Wielkiej Brytanii i Irlandii (kontrasygnowane przez główne partie Irlandii Północnej). Miało na celu rozwiązanie konfliktu w Irlandii Północnej.

ne cele postulują: odrzucenie procesu pokojowego w Irlandii Północnej, zjednoczenie Irlandii Północnej z Republiką Irlandii oraz walkę o położenie kresu obecności Brytyjczyków na ich terenie. Faktem jest, iż ma dużo mniejsze możliwości niż poprzednie grupy, których jest kontynuacją, ale mimo to realnie wpływa na bezpieczeństwo obywateli Zjednoczonego Królestwa.

Celem artykułu jest przybliżenie motywów i sposobów jakimi posługuje się organizacja terrorystyczna New IRA. Jej nacjonalistyczne dążenie do zjednoczenia Republiki oraz wyzwolenia spod „brytyjskiej okupacji” opiera się na wielu siłowych i niebezpiecznych środkach. Artykuł ma charakter przeglądowy, a przyjęta metoda badawcza to analiza treści. Postawiono następujące pytania badawcze: Jak powstała Nowa Irlandzka Armia Republikańska? Jak na przestrzeni lat zmieniała się ta organizacja terrorystyczna? Jakie środki wykorzystuje, aby osiągnąć swój cel? Jak na jej działalność może wpłynąć Brexit? Hipotezą postawioną w niniejszym artykule jest założenie, iż wyjście Wielkiej Brytanii z UE oraz postawienie granicy pomiędzy Irlandią Północną i Republiką Irlandii, doprowadzi do umasowienia aktów przemocy przez Nową Irlandzką Armię Republikańską.

Nacjonalizm i terroryzm – wyjaśnienie definicyjne

Trudno jednoznacznie zdefiniować słowo „nacjonalizm”, gdyż polskie znaczenie terminu jest odmienne, aniżeli anglosaskie. Badacz Ernest Gellner definiuje to zjawisko w następujący sposób: „nacjonalizm jest przede wszystkim zasadą polityczną, która głosi, że jednostki polityczne powinny pokrywać się z jednostkami narodowościowymi” (Jaskułowski, 2009, s. 82). Roger Scruton w *Słowniku myśli politycznej* definiuje nacjonalizm jako: „poczucie i ideologię więzi z narodem i oddania jego interesom oraz jako teorię, w myśl której państwo powinno być zbudowane na narodzie, a naród powinien być ukonstytuowany jako państwo. Stąd próba utwierdzenia tożsamości narodowej za pomocą działań politycznych. Tożsamość polityczna to coś więcej niż fakt istnienia narodu: wymaga ona nie tylko wspólnego terytorium, języka, zwyczajów kultury, ale także świadomości tych cech jako stwarzających odrębne uprawnienia i więzi z tym narodem” (Wojtashak, 2016, s. 71). W *Słowniku języka polskiego* można przeczytać, że nacjonalizm to „przekonanie, że naród jest najważniejszą formą społecznienia, a tożsamość narodowa najważniejszym

składnikiem tożsamości jednostki, połączone z nakazem przedkładania solidarności narodowej nad wszelkie inne związki i zobowiązania oraz wszystkiego, co narodowe, nad to, co cudzoziemskie lub kosmopolityczne; ideologia polityczna, wg której podstawowym zadaniem państwa jest obrona interesów narodowych, a jego zasięg terytorialny winien odpowiadać obszarom zamieszkanym przez dany naród” (*Nacjonalizm...*). *Leksykon współczesnych międzynarodowych stosunków politycznych* przedstawia nacjonalizm jako „ideologię, w której za wartość nadrzędną uznawany jest własny naród, a wszelkie działania polityczne są podejmowane i oceniane przez pryzmat dobra i interesów tego narodu”. Pojęcie to może być również definiowane jako idea przedstawiająca wyższość własnego narodu nad innymi (Bryła, Czachór, Malendowski, 2007, s. 249).

Charakter polityczny nacjonalizmu rodzi dużo kontrowersji. Jedni mogą widzieć nacjonalizm jako postępową i wyzwalającą siłę, rysującą perspektywę narodowej jedności oraz niezależności, drudzy zaś, jako irracjonalną i reakcyjną doktrynę, która umożliwiła przywódcom prowadzenie polityki ekspansji militarnej oraz wojny w imię narodu. Współcześnie można wyróżnić cztery rodzaje nacjonalizmu: liberalny, konserwatywny, ekspansywny oraz antykolonialny (Heywood, 2006, s. 138–139).

Nacjonalizm liberalny za fundamentalne założenie uznaje, że rodzaj ludzki jest w naturalny sposób podzielony oraz stanowi zbiór narodów, które posiadają odrębną tożsamość. Za główną zasadę wyznaje stwierdzenie, iż wszystkie narody mają równe prawo do samookreślenia i wolności. Nie faworyzuje interesów jednej nacji względem innej (Tamże, s. 139–142).

Nacjonalizm konserwatywny mniej skupia się na podstawowym nacjonalizmie uniwersalnego samostanowienia, a w większym stopniu na obietnicy społecznego ładu publicznego i spójności odnosząc się do narodowego patriotyzmu. W konserwatywnym ujęciu naród jawi się jako organiczna całość wynikająca z potrzeby ludzkiej, która objawia się jako dążenie w kierunku osób podobnych pod względem wyglądu, poglądów, nawyków oraz sposobu życia. W tym przypadku patriotyczna lojalność i świadomość narodowa są zakorzenione w idei wspólnej przyszłości (Tamże, s. 142–144).

Nacjonalizm ekspansywny cechuje militarny, agresywny charakter. Ta forma nacjonalizmu jest swoistą antytezą dla liberalnego podejścia, gdyż przeciwstawia się równości praw i samookreślenia narodów. Ostatni rodzaj, czyli antykolonialny nacjonalizm zrodził się z potrzeby przezwyciężenia mocarstw europejskich (Tamże, s. 144–147).

Craigh Calhoun zaproponował dziesięć wyznaczników współczesnego rozumienia nacjonalizmu m.in.: niepodzielność, czyli przekonanie, iż naród jest jednostką spójną; granice populacji lub terytorium, lub obu naraz; suwerenność, albo same aspiracje do osiągnięcia suwerenności, a tym samym formalnej równości z innymi narodami; oddolna koncepcja legitymizacji; uczestnictwo powszechne we wspólnych sprawach; bezpieczne członkostwo, czyli każda jednostka zostaje automatycznie częścią narodu i staje się równie ważna, jak inni członkowie (Wojtashak, 2016, s. 71).

Również pojęcie „terroryzmu” bardzo trudno jednoznacznie zdefiniować. Wynika to m.in. z faktu, że w wielu przypadkach niełatwo odróżnić terroryzm od innych aktów terroru jak również z nowych metod i dynamiki rozwoju organizacji terrorystycznych (Zajda, 2015, s. 65). Alex Schmid przeanalizował 109 definicji terroryzmu i wyodrębnił trzy elementy: politykę, przemoc oraz strach. Zatem cechą, która odróżniałaby terroryzm od innych form politycznej przemocy byłoby celowe zastraszenie przeciwnika poprzez nagłośnienie aktu terroru. Występują tutaj nacisk na uzyskanie efektu psychologicznego oraz wykorzystanie tzw. strategii pośredniej (Tomaszkiewicz, 2014, s. 116). *Encyklopedia PWN* definiuje terroryzm jako: „różnie umotywowane, najczęściej ideologiczne, planowane i zorganizowane działania pojedynczych osób lub grup, podejmowane z naruszeniem istniejącego prawa w celu wymuszenia od władz państwowych i społeczeństwa określonych zachowań i świadczeń, często naruszające dobra osób postronnych; działania te są realizowane z całą bezwzględnością, za pomocą różnych środków (nacisk psychiczny, przemoc fizyczna, użycie broni i ładunków wybuchowych), w warunkach specjalnie nadanego im rozgłosu i celowo wytworzonego w społeczeństwie lęku” (*Encyklopedia PWN...*).

Różni badacze i organizacje kładą nacisk na inny element w swoich definicjach. Ryszard Herbut przedstawia terroryzm jako „metodę walki politycznej, taktykę oraz strategię, zgodnie z którą przemoc jest najbardziej skutecznym sposobem na osiągnięcie celów politycznych” (Zajda, 2015, s. 65).

Według Tomasza Białka terroryzm to: „wywieranie politycznego wpływu poprzez niezgodne z prawem stosowanie przymusu, przemocy, powiązane z łamaniem podstawowych norm społecznych oraz obowiązujących reguł walki politycznej, zastraszanie i manipulowanie, a także osiąganie politycznych celów, przy wykorzystaniu aktów przemocy, tworzących atmosferę zagrożenia, utrudnianie funkcjonowania wrogiego

układu społecznego, wymuszanie decyzji i działań przeciwnika poprzez zastosowanie szantażu siłowego” (Tamże, s. 65).

Zaś Departament Sprawiedliwości Stanów Zjednoczonych pojmuje terroryzm jako „zachowanie gwałtowne, kryminalne, którego celem może być zastraszenie oraz zmuszenie ludności cywilnej do konkretnych zachowań, wpływanie na sposób sprawowania rządów, stosując zastraszenie albo przymus lub wpływanie na sposób sprawowania władzy poprzez porwanie lub zamach” (Tamże, s. 65).

Centralna Agencja Wywiadowcza (CIA) uważa terroryzm za „groźbę użycia przemocy lub użycie przemocy dla celów politycznych przez pojedyncze jednostki lub grupy ludzi, niezależnie od tego, czy działają na rzecz, czy w opozycji do władzy państwowej w sytuacji, gdy działania te mają zastraszyć lub przerazić nie tylko bezpośrednie ofiary, ale także inne osoby” (Tamże, s. 65).

Federalne Biuro Śledcze (FBI) definiuje terroryzm jako „bezprawne użycie siły bądź przemocy wobec osób albo mienia, w celu zastraszenia albo wywarcia przymusu na ludność cywilną, rząd, zmierzając do promocji celów społecznych lub politycznych” (Tamże, s. 66).

Geneza Nowej IRA

Irlandzka Armia Republikańska została utworzona w 1919 roku jako następcą *Irish Volunteers*. Celem IRA było obalenie brytyjskich rządów w Irlandii za pomocą siły zbrojnej, co w dalszej perspektywie miało doprowadzić do utworzenia niepodległej republiki. Na poziomie politycznym dążyło również do tego *Sinn Féin*, irlandzka partia nacjonalistyczna. Jednakże od samego początku IRA była samodzielna i działała niezależnie od kontroli politycznej, a w niektórych okresach to ona kierowała ruchem niepodległościowym. Ówczesnie jej członkostwo pokrywało się z członkostwem *Sinn Féin*. Podczas wojny angielsko-irlandzkiej w latach 1919–1921 Irlandzka Armia Republikańska, która była dowodzona przez Michaela Collinsa², stosowała taktykę partyzancką, w tym sabotaż, naloty oraz zasadzki, aby wymusić podjęcie negocjacji przez rząd brytyjski. W wyniku ugody powstały dwa nowe podmioty polityczne: Irlandia Północna, skła-

² Czołowa postać irlandzkiej walki o niepodległość na początku XX wieku. Był irlandzkim żołnierzem, rewolucjonistą oraz politykiem. W 1921 roku podpisał traktat brytyjsko-irlandzki ustanawiający Wolne Państwo Irlandzkie. Został zabity w zasadzce przez siły antytraktatowe.

dająca się z 6 hrabstw oraz Wolne Państwo Irlandzkie, które obejmowało 26 hrabstw i uzyskało status dominacji w Imperium Brytyjskim. Czasami Irlandia Północna jest nazywana prowincją Ulster, która pozostała częścią Zjednoczonego Królestwa. W 1931 roku IRA została uznana za nielegalną. Podczas II wojny światowej jej działania skierowane przeciwko Brytyjczykom zaszkodziły wizerunkowi rządu Irlandii, który próbował być wtedy neutralny. Irlandzka Armia Republikańska zwróciła się do Adolfa Hitlera o wsparcie, aby pomógł im usunąć Brytyjczyków z Irlandii. Po wystąpieniu Irlandii z Brytyjskiej Wspólnoty Narodów w 1949 roku IRA skupiła się na dążeniu do zjednoczenia obu części Irlandii. Sporadyczne incydenty miały miejsce w latach 50. oraz wczesnych 60. XX wieku. Jednakże brak wsparcia ze strony katolickich obywateli Irlandii Północnej sprawił, że wysiłki te były daremne. Sytuacja zmieniła się dramatycznie pod koniec lat 60. Wtedy mieszkający w Irlandii Północnej katolicy rozpoczęli kampanię na rzecz ochrony praw obywatelskich oraz wolności. Przemoc ekstremistów wobec demonstrantów, która miała miejsce za przyzwoleniem protestanckiej policji, uruchomiła eskalację ataków z obu stron. Jednostki Irlandzkiej Armii Republikańskiej zostały zorganizowane w celu obrony obłożonych wspólnot katolickich w prowincji (*Irish...*).

W 1969 roku doszło w samej Irlandzkiej Armii Republikańskiej do podziału na dwie frakcje. Powstały: Tymczasowa IRA (*Provisional IRA* – skrót PIRA) oraz Oficjalna IRA (*Official IRA* – OIRA). W następnym roku podział ten dokonał się również w szeregach *Sinn Féin*. „Nową wojnę” rozpoczęto od ataku przeprowadzonego na moście w Burntollet na przedmieściach Derry przez protestanckich lojalistów na uczestników pokojowego marszu. Lata 1969–1970 to jedno wielkie pasmo manifestacji, zamieszek i krwawych starć katolików z protestantami, w asyście brytyjskiego wojska. W lutym 1971 roku snajper PIRA zastrzelił żołnierza angielskiego Roberta Curtisa. Była to pierwsza ofiara nowej „wojny o Ulster”. Od tej pory Tymczasowa Irlandzka Armia Republikańska rozpoczęła regularne zamachy bombowe w Belfaście oraz na terytorium Anglii. Do największego zamachu doszło 21 lipca 1972 roku w Belfaście. W Krwawy Piątek podłożono 22 ładunki wybuchowe, które eksplodowały. Doprowadziło to do śmierci 9 osób, a raniło blisko 150. Podczas obrad brytyjskiej Partii Konserwatywnej, w październiku 1984 roku, doszło do zamachu, który ledwo przeżyła premier Margaret Thatcher. Bomba zabiła wtedy siedem osób (Wybranowski, 2009).

W 1991 roku PIRA ukryła potężną bombę w ciężarówce w Londynie, która następnie eksplodując zabiła 3 osoby. Tego samego roku przepro-

wadziła atak morderczym na londyńską rezydencję Johna Majora przy Dowding Street 10, ale i tym razem M. Thatcher nic poważnego się nie stało. Ładunki, które podłożyła grupa w 1993 roku zrujnowały londyńską okolicę Bishopsgate. Tymczasowa Irlandzka Armia Republikańska we wrześniu 1994 roku podała informację o zawieszeniu broni, które utrzymało się do lutego 1996 roku. Następne zawieszenie broni, które trwa do dzisiaj, nastąpiło w lipcu 1997 roku. Tymczasowa IRA zgodziła się na część postulatów Porozumienia Wielkopiątkowego z kwietnia 1988 roku i obiecała respektować zawartą umowę, jednakże część członków nie zaakceptowała tej decyzji. Utworzono wtedy *Real IRA* (Real Irish Republican Army – RIRA) (Kała, Polus, 2015, s. 87–88).

Wkrótce po powstaniu Prawdziwej IRA rozpoczęła ona bombardowania oraz ataki na brytyjskich żołnierzy i policjantów z Irlandii Północnej. Uważa się, że między jesienią 1997 a latem 1998 roku Prawdziwa Irlandzka Armia Republikańska zorganizowała 10 zamachów bombowych lub ich prób. W 1998 roku na rynku w Omagh, mieście w Irlandii Północnej, podłożyła ona bombę samochodową. Grupa przesłała do agencji pomocy społecznej w Coleraine oraz agencji prasowej w Belfaście ostrzeżenia na niecałą godzinę przed wybuchem bomby. Nie wiadomo, czy ostrzeżenia były celowo wprowadzające w błąd, czy też policja je źle zrozumiała. Rezultat był taki, że policja oczyściła teren w pobliżu gmachu sądu, na który wskazywały wiadomości wysłane przez IRA, zaś ludzi skierowała w stronę obszaru handlowego, w którym właśnie została podłożona bomba. Wybuch doprowadził do śmierci 29 osób oraz zranienia ponad 200 innych. *Sinn Féin* potępił zamach. Po ataku Prawdziwa IRA przeprosiła za niego. Stwierdziła, iż śmierć niewinnych cywilów, którą spowodowała nie była jej zamiarem. Eksperci ds. Bezpieczeństwa w Wielkiej Brytanii ostrzegali w 2002 roku, że *Real IRA* może mieć w planach nową próbę sabotowania procesu pokojowego. Jednak do 2009 roku rządy sześciu hrabstw Irlandii Północnej zdobywały coraz większą autonomię uniezależniając się od Wielkiej Brytanii, zaś w tym samym czasie grupy paramilitarne stały się bardziej ekspansywne. Także Prawdziwa Irlandzka Armia Republikańska poszerzyła pole swych działań ze znaczącymi atakami w samej Irlandii Północnej oraz niewielkimi w Londynie. Na początku 2010 roku szacowano, że RIRA mogła liczyć nawet kilkaset członków, z których wielu miało być byłymi członkami IRA posiadającymi doświadczenie oraz wiedzę w dziedzinie sztuki wojennej, w tym produkcji bomb. Mała grupa zwana *IRA Continuity*, *Real IRA* oraz *Soldiers of Ireland*, która, jak się uważa, oddzieliła się od Prawdziwej IRA, pozostawały głównymi aktyw-

nymi frakcjami republikańskich dysydentów na terenie Irlandii Północnej (*Real...*, Brytannica).

W 2012 roku RIRA wraz z trzema innymi grupami utworzyła *New IRA*. Inne organizacje biorące udział w fuzji to: republikańska grupa wschodniego Tyrone, Republikańska, grupa wcześniej niezrzeszonych republikańskich dysydentów z Belfastu oraz Akcja Przeciw Narkotykom (RAAD). Zaapelowali oni do usunięcia brytyjskiej ingerencji politycznej i wojskowej z kraju. Oszacowano, iż w chwili powstania Nowa IRA liczyła ok. 300 członków. W drugiej połowie lipca 2012 roku *Real IRA* przestała istnieć. Wszyscy dotychczasowi członkowie tworzący RIRA dołączyli do Nowej IRA lub z niej zrezygnowali (*Real...*, Stanford...).

Aktualna działalność

Nowa IRA to republikańska grupa dysydentów, która propaguje republikanizm irlandzki związany z pierwotną Irlandzką Armią Republikańską. Organizacja ma trzy główne cele: odrzucenie procesu pokojowego w Irlandii Północnej, zjednoczenie Irlandii Północnej z Republiką Irlandii oraz walkę o położenie kresu obecności Brytyjczyków w Irlandii Północnej. Przyznaje ona, że nie ma ona wsparcia publicznego ani wystarczająco dużo członków, aby realistycznie osiągnąć swoje cele. Dlatego często ataki grupy są daleko od siebie oddalone oraz zwyczajnie przypadkowe. Nowa IRA wierzy, że tego typu kampanie zapewnią, że Irlandia Północna nigdy nie będzie w stanie pokoju (*New Irish...*).

Pierwszy atak organizacji nastąpił w listopadzie 2012 roku, kiedy nowi członkowie IRA zastrzelili oficera policji Irlandii Północnej Davida Blacka. W więzieniu toczył się wtedy spór, w wyniku którego przetrzymywanych było 41 republikańskich więźniów (*David...*, 2013). W marcu 2013 roku irlandzka policja udaremniła próbę zdetonowania pocisku moździerzowego na komisariacie. Był to pierwszy tego typu atak na terenie Wielkiej Brytanii od czasu zawarcia przez Irlandzką Armię Republikańską umowy pokojowej. Atak potępiły główne środowiska nacjonalistyczne, w tym *Sinn Féin* (Graham, 2013). W sierpniu 2014 roku miało miejsce podejrzenie, iż cztery osoby z grupy Nowa IRA wysłały bomby zapakowane w koperty do centrów rekrutacyjnych armii, a także innych celów w całej Anglii. Przesłuchano ich także w związku z wysłaną bombą listową do biura sekretarza stanu, Teresy Villiers w Irlandii Północnej. Kolejna bomba została również wysłana do prokuratury w Derry (McDo-

nald, 2014). W 2016 roku wzrosła aktywność bojowników z okazji setnej rocznicy Powstania Wielkanocnego z 1916 roku³. Nowa IRA ostrzegła przed kolejnymi atakami na członków sił bezpieczeństwa i funkcjonariuszy więziennych w Irlandii Północnej. W oświadczeniu z okazji 100. rocznicy powstania przeciwko brytyjskim rządóm w Irlandii oznajmiła, iż „Sto lat działań zbrojnych IRA przeciwko Wielkiej Brytanii i jej agentóm są [równie] uzasadnione jak w 1916 roku” (McDonald, 2016a). W marcu podłożyli bombę pod policyjną furgonetkę w Belfaście. Bomba wybuchła, poważnie raniąc oficera Adama Ismaya, który później zmarł w wyniku odniesionych obrażeń. Atak we wschodnim Belfaście ukazał, że republikańskie paramilitarne grupy terrorystyczne umiejętnie zbierają dane wywiadowcze, które ułatwiają im późniejsze gromadzenie informacji na temat celów mieszczących się głównie na obszarach protestanckich i lojalistycznych w Irlandii Północnej. Według nich oficer był na tzw. liście celów sporządzonej przez grupę terrorystyczną. Stwierdzono, iż Nowa IRA użyła materiału wybuchowego „semtex” podczas tworzenia pułapki. Wzbudziło to wątpliwości, czy poprzedni arsenał Tymczasowej IRA został zniszczony, jak obiecał *Sinn Féin* w latach 2006–2007. Po ataku ujawniono, że udaremniono co najmniej cztery inne ataki terrorystyczne w całej Irlandii Północnej (McDonald, 2016b). W latach 2017–2018 Nowa IRA nadal zwiększała swoją działalność. Pojawienie się Brexitu, głosowania Wielkiej Brytanii za wyjściem z Unii Europejskiej, podniosło poziom działalności terrorystycznej. Brexit oraz możliwość przywrócenia twardej granicy między Irlandią a Irlandią Północną rozgniewała republikańców na całej północy (*New Irish...*). „Twarda granica” odnosi się do nałożenia fizycznych barier, kontroli celnej i kamer na granicy Irlandii i Irlandii Północnej. Od początku uważano, że postawienie ponownej granicy pomiędzy Irlandiami może wzmocnić działalność grup paramilitarnych (*Wrazie...*, 2019). W lipcu 2018 roku podczas zamieszek w Derry *New IRA* próbowała zabić funkcjonariuszy policji. Skrytka broni i kul eksplodowała w listopadzie 2018 roku po pozostawieniu ich na gorącym bojlerze w domu w zachodnim Belfaście. W odpowiedzi na doniesienia o pożarze domu na Rodney Drive odkryto m.in. karabin o dużej mocy z tłumikiem i trzema bombami rurowymi, dwa AK-47 a także różną amunicję. Według policji, to Nowa Irlandzka Armia Republikańska była tego winna, ponieważ taka sama broń była używa-

³ 24 kwietnia 1916 – zbrojne powstanie przeciwko siłóm brytyjskim w Dublinie. Pomimo że zostało brutalnie stłumione, przyczyniło się do odzyskania niepodległości przez Irlandię.

na we wcześniejszych próbach zamordowania funkcjonariuszy policji w 2015 i 2017 roku w Belfaście. W 2019 roku aktywność Nowej IRA nie zmalała. W marcu odnaleziono pięć paczek w miejscach w Irlandii i Wielkiej Brytanii. Bomby z listem zostały wysłane pocztą do Uniwersytetu w Glasgow, stacji Waterloo oraz budynków w pobliżu lotniska Heathrow i lotniska London City. Ładunek również znaleziono w zajezdni pocztowej w hrabstwie Limerick (*Timeline...*, 2019). Najgłośniejszy atak nastąpił w kwietniu 2019 roku, kiedy to zginęła dziennikarka Lyra McKee. Grupa terrorystyczna przyznała się do zabójstwa dziennikarki oraz złożyła „pełne i szczerze przeprosiny” rodzinie i przyjacielom (*Lyra...*, 2019).

Tabela 1

Główne Ataki New IRA

Kiedy	Co było celem
1 listopada 2012	Zastrzelenie oficera policji Irlandii Północnej Davida Blacka w jego drodze do pracy. Zabójstwo było odwetem za złe traktowanie republikańskich bojowników w więzieniu (1 zabity, 0 rannych)
9 października 2013	Zastrzelenie Kevina Kearney, sprzedawcy narkotyków z Belfastu (1 zabity, 0 rannych)
4 marca 2016	Podłożenie bomby pod policyjną furgonetkę w Belfaście. Bomba wybuchła, poważnie raniąc funkcjonariusza policji Adama Ismaya, który później zmarł (1 zabity, 0 rannych)
16 kwietnia 2016	Postrzelenie w obie nogi taksówkarza z Belfastu Michaela McGibbona. Atak na McGibbon miał być jedynie strzelaniem za karę, a nie morderstwem. Powód ataku jest nadal niejasny (1 zabity, 0 rannych)
22 stycznia 2017	Użycie broni automatycznej przeciw członkowi PSNI w północnym Belfaście. Trafiono go trzy razy w ramię, ale przeżył próbę zabójstwa (0 zabitych, 1 ranny)
19 stycznia 2019	Podłożenie bomby samochodowej przed sądem w Derry (0 zabitych, nieznaną ilość rannych)
Marzec 2019	Wysłanie pięciu paczek materiałów wybuchowych do różnych lokalizacji w Irlandii i Wielkiej Brytanii. Bomby z listami wysłano na Uniwersytet w Glasgow, stację Waterloo, pocztę w hrabstwie Limerick oraz miejsca w pobliżu lotnisk Heathrow i London City. Atak nie spowodował żadnych strat. Był to jednak pierwszy przypadek, gdy Nowa IRA wykorzystała pocztę przy próbie przeprowadzenia masowego ataku na ludność cywilną (0 zabitych, 0 rannych)
18 kwietnia 2019	Zastrzelenie protestanckiej reporterki, Lyra McKee, podczas relacjonowania zamieszek w Derry. Stała ona niedaleko policyjnego samochodu, gdy jeden członek organizacji strzelił w jej stronę. Była pierwszą zabita dziennikarką w Wielkiej Brytanii od 2001 roku. Nowa IRA przyznała się do winy oraz przeprosiła (1 zabity, 0 rannych)

Źródło: https://cisac.fsi.stanford.edu/mappingmilitants/content/mmp-new-irish-republican-army#text_block_18291.

IRA ogłosiła w październiku 2019 roku, iż wszelkie kontrole graniczne między Irlandią Północną a Republiką po Brexicie będą uzasadnionym celem ataku. Niezależnie czy będzie to twarda czy miękka granica. Grupa zagroziła, że podejmie „działania zbrojne” przeciwko infrastrukturze granicznej i wszystkim osobom nią zarządzającym. Zamaskowany rzecznik *New IRA* powiedział Channel 4 News: „Jesteśmy Irlandzką Armią Republikańską zrekonstruowaną w 2012 roku. Jest tylko jedna taka organizacja”. Zapytani o możliwość utworzenia „twardej” granicy Nowa IRA powiedziała: „Przede wszystkim nie ma czegoś takiego jak granica irlandzka. To granica brytyjska. Od momentu powstania, od samego początku celem IRA było podjęcie działań przeciwko całej infrastrukturze okupacji brytyjskiej”. Powiedzieli również: „Ważne jest, aby zrozumieć, że jest to kraj okupowany przez Wielką Brytanię i jak w każdej sytuacji kolonialnej ludzie mają prawo tam zareagować wszelkimi środkami niezbędnymi do przeciwdziałania okupacji” (*New IRA...*, 2019).

W sierpniu 2020 roku policja podczas nalotów zorganizowanych na terenie całej Irlandii aresztowała 10 podejrzanych osób, jak również dokonała przeszukania czterech biur skrajnie lewicowej partii republikańskiej *Saoradh*. Uważa się, że jest ona obecnie politycznym skrzydłem Nowej IRA. Była to jedna z największych akcji brytyjskich oraz irlandzkich służb wywiadu i bezpieczeństwa w ostatnich latach. Miała ona związek z rosnącymi obawami wobec możliwości nasilenia się działalności terrorystycznej spowodowanej niezadowoleniem organizacji republikańskich paramilitarnych z Brexitu. Wyjście z Unii Europejskiej dało pierwszy raz realną perspektywę polityczną na zjednoczenie Irlandii (Haverty, 2020). W październiku potwierdzono, że w Irlandii Północnej poziom zagrożenia terrorystycznego jest „poważny”. Według ministra sprawiedliwości grupy paramilitarne mają za cel głównie członków sił bezpieczeństwa na północy. Generalnie sam poziom zagrożenia w państwie jest stosunkowo niski, niemniej jednak, ryzyko atakami terrorystycznymi jest spore, szczególnie w Belfaście (O’Halloran, 2020).

Zakończenie

Celem artykułu było przedstawienie motywów i sposobów działalności organizacji terrorystycznej o nazwie Nowa Irlandzka Armia Republikańska. Jest ona kontynuacją wcześniejszych odłamów Irlandzkiej Armii Republikańskiej i pomimo konfliktów wewnętrznych oraz długiej hi-

storii, obecnie działa prężnie oraz przeprowadza wiele ataków. Skrajny nacjonalizm członków doprowadził do stosowania przez nich przemocy w imię swojej idei. Nowa IRA ma mniejsze możliwości od poprzednich grup, których jest kontynuacją, niemniej jednak jest dobrze zorganizowana: podkłada bomby pod furgonetki policyjne, wysyła paczki z ładunkami wybuchowymi w różne miejsca, czy strzela do celów. Swoim działaniem chce wzbudzić wśród ludzi poczucie braku bezpieczeństwa oraz wyrzucić nacisk na władzach brytyjskich, aby ugięły się wobec jej żądań. Brexit i postawienie granicy pomiędzy Irlandią Północną a Republiką Irlandii może obudzić stary konflikt pomiędzy republikanami a unionistami oraz spowodować nasilenie aktów przemocy prowadzonych przez New IRA, jak zapowiada sama organizacja. Taka sytuacja może potencjalnie doprowadzić do poszerzenia się szeregów tej organizacji terrorystycznej. Widać na powyższym, że nie tylko ISIS jest zagrożeniem, gdyż w Europie również występuje zjawisko terroryzmu lokalnego. Poza tym widać, że źródłem takich działań nie jest jedynie fanatyzm religijny, ale także skrajny nacjonalizm. Chociaż trzeba zwrócić uwagę na to, iż podłoże działalności IRA ma również aspekt religijny – konflikt pomiędzy katolikami (nacjonalistami, którzy chcą zjednoczenia Irlandii) a protestantami (unionistami). Nowa IRA nie uznaje postanowień Porozumienia Wielkopiątkowego oraz dąży do wyzwolenia Irlandii Północnej spod „okupacji brytyjskiej” oraz połączenia się w organiczną całość z Irlandią. Jej przywódcy uważają, że dopóki kraj ten nie połączy się w jedno i „wyzwoli” się od Brytyjczyków, nie zazna on spokoju i bezpieczeństwa.

Bibliografia

- Bryła J., Czachór Z., Malendowski W. (2007), *Leksykon współczesnych międzynarodowych stosunków politycznych*, Wydawnictwo Atla 2, Wrocław.
- David Black murder: New 'IRA' group claims it murdered prison officer (2012), "BBC News", <https://www.bbc.com/news/uk-northern-ireland-20296702>, 27.03.2020.
- Encyklopedia PWN, Nacjonalizm*, <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/nacjonalizm;3945094.html>, 23.03.2020.
- Encyklopedia PWN, Terroryzm*, <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/terroryzm;3986796.html>, 24.02.2020.
- Graham I. (2013), *Northern Ireland police foil IRA-style mortar attack*, „Reuters”, <https://www.reuters.com/article/us-irish-bomb/northern-ireland-police-foil-ira-style-mortar-attack-idUSBRE9230UT20130304>, 27.03.2020.

- Haverty D. (2020), *As Brexit Talks Falter, the Risk of Violence in Ireland Is Still Alive*, "Foreign Policy", <https://foreignpolicy.com/2020/09/14/brexit-ira-northern-ireland-militancy/>, 9.11.2020.
- Heywood A. (2006), *Politologia*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Irish Republican Army*, <https://www.britannica.com/topic/Irish-Republican-Army>, 26.03.2020.
- Jaskułowski K. (2001), *Co to jest nacjonalizm? „Sprawy Narodowościowe. Seria Nowa”*, s. 81–91.
- Kała K., Polus S. (2015), *Sposób działania ruchów separatystycznych w Europie Zachodniej na przykładzie ETA i IRA*, w: *Państwo w państwie? Terytoria autonomiczne, państwa nieuznane i ruchy separatystyczne w przestrzeni międzynarodowej*, red. M. Rączkiewicz, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź, ss. 81–97.
- Lyra McKee: *'New IRA' admits killing of journalist* (2019), "BBC News", <https://www.bbc.com/news/uk-48018615>, 29.03.2020.
- McDonald H. (2014), *Four people arrested in Derry over New IRA plot to letter-bomb English targets*, "The Guardian", <https://www.theguardian.com/uk-news/2014/aug/20/four-arrested-derry-new-ira-letter-bomb-plot-england>, 28.03.2020.
- McDonald H. (2016a), *New IRA warns of more attacks on 'age-old enemies' in Northern Ireland*, "The Guardian", <https://www.theguardian.com/politics/2016/mar/29/new-ira-ireland-1916-easter-rising-unfinished-revolution>, 28.03.2020.
- McDonald H. (2016b), *Prison officer injured in New IRA car bomb attack in Belfast dies*, "The Guardian", <https://www.theguardian.com/uk-news/2016/mar/15/belfast-prison-officer-dies-targeted-new-ira-car-bomb-attack-adrian-ismay>, 28.03.2020.
- New IRA spokesman confirms terror group will treat any border posts set up after Brexit as legitimate targets* (2019), "Daily Mail", <https://www.dailymail.co.uk/news/article-7582143/New-IRA-confirms-terror-group-treat-border-posts-set-Brexit-legitimate-targets.html>, 1.04.2020.
- New Irish Republican Army*, https://cisac.fsi.stanford.edu/mappingmilitants/content/mmp-new-irish-republican-army#highlight_text_18285, 27.03.2020.
- O'Halloran M. (2020), *Minister tells Dáil terrorism threat level in Northern Ireland classed as 'severe'*, "The Irish Times", <https://www.irishtimes.com/news/politics/minister-tells-d%C3%A1il-terrorism-threat-level-in-northern-ireland-classed-as-severe-1.4374956>, 9.11.2020.
- Real Irish Republican Army*, <https://www.britannica.com/topic/Real-Irish-Republican-Army>, 26.03.2020.
- Real Irish Republican Army*, https://cisac.fsi.stanford.edu/mappingmilitants/content/mmp-real-irish-republican-army#text_block_18251, 26.03.2020.
- Timeline of dissident republican activity* (2019), "BBC News", <https://www.bbc.com/news/uk-northern-ireland-10866072>, 29.03.2020.

- Tomaszkiewicz J. (2014), *Od skrytobójstwa do miatieżewojny. Ewolucja terroryzmu politycznego w Europie – aspekty ideologiczne, taktyczne i organizacyjne*, „Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego”, nr 11(6), s. 115–136.
- Wojtashak A. (2016), *Nacjonalizm Walijski*, „Політичні науки”, vol. 2, no. 1, s. 81–91.
- Wrazie twardego brexitu na granicy Irlandii z Irlandią Płn. może pojawić się wojsko* (2019), „Busienss Insider”, <https://businessinsider.com.pl/wiadomosci/twardey-brexity-a-wojsko-na-granicy-irlandii/957xrtm>, 29.03.2020.
- Wybranowski T. (2009), *80 lat IRA*, „Tygodnik Przegląd”, <https://www.tygodnikprzeklad.pl/80-lat-walki-ira/>, 26.03.2020.
- Zajda M. (2015), *Teoretyczne aspekty terroryzmu*, „Security, Economy & Law”, nr 8, s. 64–72.

The New IRA as an example of extreme nationalism

Summary

The New Irish Republican Army is a terrorist organization that was founded in 2012. Is a continuation of the Irish Republican Army and its later fractions. This group seeks to free Northern Ireland from the “British occupation” and to unite both parts Ireland as an “organic whole.” They oppose Brexit and the border between Northern Ireland and the Republic of Ireland, announcing that they will increase their activity. The purpose of the article is to present the motives and methods used by the terrorist organization New IRA.

Key words: New Irish Republican Army, terrorism, nationalism, Northern Ireland, Brexit

Informacja o autorze

Martyna Woźniak (martynawozniak.mw@gmail.com) – absolwentka studiów licencjackich na kierunku stosunki międzynarodowe (gospodarka światowa i biznes międzynarodowy), aktualnie studentka studiów magisterskich na kierunku politologia (zarządzanie organizacjami społeczno-ekonomicznymi). W kręgu jej zainteresowań naukowych znajduje się głównie obszar Zjednoczonego Królestwa.